

نشانه‌شناسی مستندهای تبلیغاتی نامزدهای پیروز انتخاباتی؛ بررسی موردی دوره‌های نهم تا دوازدهم انتخابات ریاست جمهوری ایران

دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۲۷، پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۴

محمود اله یاری بیک*

داود نعمتی انارکی**

رامین شمسایی نیا***

چکیده

یکی از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین برنامه‌های تبلیغاتی هر نامزدهای انتخاباتی در ایران تولید فیلم‌های مستند محور است که از سال‌های ۱۳۷۰ به بعد مرسوم شده است تا از این طریق علاوه بر تبیین و بسط گفتمان انتخاباتی خود برای اداره‌ی کشور از این رهگذر با افکار عمومی و مخاطبان خود ارتباط برقرار کنند. این تحقیق باهدف تبیین و نشانه‌شناسی مستندهای تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی نگاشته شده است روش استفاده‌شده در این تحقیق روش نشانه‌شناسی سلیبی و کادوری می‌باشد که از حیث نوع یک روش کیفی است. یافته‌ها و نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که عمده مطالب و نشانه‌های به‌کاربرده شده در مستندهای انتخاباتی عموماً حول محور مسائل و مباحث اجتماعی سامان‌یافته است و نامزدهای انتخاباتی نیز تلاش داشته‌اند تا از نشانه‌های اجتماعی برای تبیین و تحکیم ایده‌های خود برای اداره‌ی کشور استفاده کنند دراین میان اما محمود احمدی‌نژاد نشانه‌های گفتمانی خود را در ارتباط با عدالت اجتماعی مفصل‌بندی کرده و برخی دیگر از نشانه‌ها مویید آن است که احمدی‌نژاد خود را نماد مبارزه با تفکر اشرافی‌گری و نماینده‌ی فرودستان معرفی می‌کند. در مقابل، حسن روحانی نیز به نشانه‌هایی در ارتباط با حل مشکلات از طریق سیاست خارجی تمایل نشان داده است. برساخت تصویر او در فیلم‌های تبلیغاتی‌اش، قامت منجی ایران است. همچنین با استفاده از نشانه‌هایی به تقابل گفتمانی با دولت محمود احمدی‌نژاد دامن می‌زند. او با بهره‌گیری از برخی نشانه‌ها خود را به عنوان رئیس‌جمهور حامی حقوق همه‌ی ملت ایران معرفی می‌کند که انتخاب وی تعامل سازنده با دنیا را رقم می‌زند.

کلمات کلیدی: نشانه‌شناسی، مستندهای تبلیغاتی، انتخابات ریاست جمهوری، تبلیغات سیاسی

* کارشناسی ارشد روزنامه‌نگاری رادیو و تلویزیون - دانشگاه صداوسیما

ma.allahyari1996@yahoo.com

** عضو هیئت علمی و دانشیار گروه روزنامه‌نگاری و خبر، دانشکده ارتباطات و رسانه، دانشگاه صداوسیما. ایران. (نویسنده مسئول)

nemati@iribu.ac.ir

*** دکترای علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی

shamsaei.r@gmail.com

مقدمه و طرح مساله

بی‌گمان رسانه‌ها نقش بی‌بدیلی در پیش برد افکار عمومی به سمت دموکراسی بر عهده‌دارند و از همین رو می‌توانند کمک شایانی به شکل‌گیری و بسط ایده‌ی مردم‌سالاری نمایند. در این بین تجربه‌ی زیسته و یافته‌های تجربی کشورهای پیشرفته نشان می‌دهد که برنامه‌های انتخاباتی پخش‌شده از سوی تلویزیون‌های رسمی به‌عنوان مهم‌ترین منبع و ابزار افزایش اطلاعات و آگاهی سیاسی و اجتماعی در این کشورها به شمار می‌آید (سلطانی فر و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۶) و از این منظر می‌توان تلویزیون را در زمره‌ی یکی از اصلی‌ترین ابزارهای تبلیغات سیاسی و انتخاباتی محسوب نمود که نامزدهای انتخاباتی از آن برای ترویج و تبیین ایده‌های خود برای اداره‌ی کشور بهره می‌گیرند، همچنان که توده‌های مردم نیز از مستندهای انتخاباتی برای آشنایی خود از برنامه‌های نامزدها بهره می‌برند، بی‌تردید مدیران تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی نیز از این فرصت استفاده کرده تا مخاطبان خود را با استفاده از تکنیک‌های مختلف رسانه‌ای و علوم شناختی تحت تأثیر قرار دهند.

فیلم‌ها و مستندهای انتخاباتی را می‌توان جزو مهم‌ترین و اصلی‌ترین آثار نموده‌های رسانه‌ای شدن در نظام‌های سیاسی برشمارد به طوری که رأی‌دهی مردم به نمایندگان بر اساس اظهارات بسیاری از محققان علوم ارتباطات مبتنی بر اسطوره‌سازی و تصویرسازی‌های رسانه‌ای است. تأثیر این امر بر افکار عمومی به‌اندازه‌ای است که اندیشمندان درباره تسلط تفکر اسطوره‌ای بر تفکر منطقی هشدار داده‌اند. بنابراین نشانه‌شناسی و رمزگشایی سخنرانی‌ها، مناظره‌ها و مستندهای انتخاباتی می‌تواند درک مخاطبان را از کاندیدهای انتخاباتی تغییر دهد و حتی علل و زمینه‌های اقبال عمومی به آن‌ها را آشکار نماید.

در حال حاضر جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از کشورهایی که نظام سیاسی و انتخاباتی آن مبتنی بر اصل مردم‌سالاری است به نامزدهای انتخاباتی این فرصت را ارائه می‌کند تا به تبلیغ و تشریح برنامه‌های خود بپردازند یکی از این برنامه‌های، فیلم‌های مستند انتخاباتی است که به مدت سی دقیقه از سوی رسانه‌ی ملی به نمایش درمی‌آید و این موضوع از دهه‌ی ۷۰ شمسی به بعد به‌عنوان یکی از ارکان اصلی برنامه‌های تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی تبدیل شده و آن‌ها نیز از این امر برای تداعی و برساخت حس همزادپنداری

مخاطبان با آرا، نظرات و دیدگاه‌های خود استفاده می‌کنند. تلاش نامزدها در این مستندها مبتنی بر این بوده تا با ایجاد فرآیندهای ارتباطی، شناختی و همچنین صحنه‌پردازی‌های تبلیغاتی، خود را به‌عنوان آلت‌رناتیو وضع موجود به نمایش بگذارند که این کار را با تصویر کشیدن موضوعات مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و... همراه با دلالت‌های ضمنی به نمایش می‌گذارند. فارغ از مباحث گفته‌شده می‌توان تولید مستندهای تبلیغاتی را از سوی تیم‌های رسانه‌ای نامزدهای انتخاباتی و پخش آن توسط رسانه‌ی ملی، به‌منزله تأثیرگذارترین رسانه‌ی تبلیغاتی اثری مهم در برانگیختن حس مشارکت هرچه بیشتر مردم و شناخت اولویت‌های اصلی هر یک از نامزدها، در طول ایام تبلیغات نامزدها بسیار مهم و اساسی دانست. (حسینی و گاپله، ۱۳۹۹: ۱۶۷) با توجه به اهمیت و نقش رسانه‌ها به‌ویژه مستندهای انتخاباتی بر مدیریت تصویر کاندیدها و همچنین فرآیند جلب و جذب آراء به نظر می‌آید که وجود پژوهشی جامع در این خصوص که بتواند به بررسی ابعاد فنی و نشانه‌شناسی آثار تبلیغاتی مستند های انتخاباتی بپردازد، مهم و ضروری باشد، لذا در این تحقیق ما به دنبال پاسخگویی به این سوال هستیم که محورهای موضوعی کاندیدها و نشانه‌های مرتبط با آن حول چه محوری سامان یافته است.

مروری بر پیشینه‌ی تحقیق

به جهت اهمیت تبلیغات سیاسی و همچنین انتخابات ریاست جمهوری، تحقیقات مبسوطی در این زمینه انجام شده است که هر یک از این تحقیقات از زوایا و ابعاد مختلفی به این حوزه نظر داشته‌اند از همین رو به برخی از پژوهش‌های انجام‌شده که متناظر با موضوع این تحقیق هست اشاره می‌شود:

در پژوهش سید بشیر حسینی و محمد گاپله که از حیث موضوع و روش نزدیک‌ترین پژوهش انجام‌شده به این تحقیق می‌باشد؛ موضوع بررسی مدیریت تصویر نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در مستندهای تبلیغاتی‌شان (سال ۱۳۹۶) موردتوجه قرار گرفته است این تحقیق از روش سلبی و کاووری برای تجزیه و تحلیل داده‌های خود استفاده کرده است که نتایج آن نشان می‌دهد محورهای موضوعی نامزدهای انتخاباتی عمدتاً بر سر موضوعات و مسائل اجتماعی تمرکز یافته است

شده در پوستره‌های این حزب سیاسی نشان می‌دهد سمبل‌های به کار برده شده در این پوسترها ضمن برگرفتن مفاهیم بودایی به دنبال ارائه‌ی تصویری منفی از سیاستمداران به مثابه‌ی حیوان بوده است.

تحلیل نشانه‌شناختی و گفتمانی مبارزات انتخاباتی عبدالفتاح السیسی برای ریاست جمهوری مصر^۱ پژوهش خارجی دیگری است که با استفاده از روش نشانه‌شناسی بصری مبتنی بر تحلیل نشانگان تصویری رولان بارت به تحلیل فیلم‌های انتخاباتی عبدالفتاح السیسی پرداخته است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که السیسی با بهره‌گیری از مفاهیم تاریخی به دنبال برساخت تصویری متفاوت از پیشینه‌ی نظامی خود برای دوره‌ی جدید انتخابات ریاست جمهوری بوده که این کار را با بهره‌گیری از این مفاهیم تاریخی و تمدنی مصر برای نمایش خود به عنوان یک فرد میهن‌پرست و مصلح وضع موجود انجام داده است.

مبانی نظری و چارچوب مفهومی تحقیق نظریه‌ی نشانه‌شناسی

نشانه‌شناسی دانشی است که به بررسی معنا سازی و چگونگی شکل‌گیری فرایندهای ساخت معنا در پس‌نشانها می‌پردازد. نشانه‌شناسی ریشه در تاریخ دارد و نظریه‌ی ای نیست که به یک باره شکل گرفته باشد. محققان روش شناس، عموماً سرچشمه‌ی این نظریه را در رهیافت‌های فردینان دوسوسور و چارلز پیرس باز جسته‌اند. دوسوسور بیشتر از منظری فنی و زبان‌شناسانه به این نظریه پرتو افکنده است و پیرس رویکردی منعطف‌تر دارد. در واقع هر دو، میان دانش و نشانه‌پیوندی تازه برقرار کرده‌اند و این رویکرد فکری را به قلمرو مطالعات دانشی وارد ساخته‌اند. (ضمیران، ۱۳۸۲: ۸). هدف و مقصود نشانه‌شناسی، مطالعه نظام‌های نشانه‌ای مانند زبان‌ها، رموزها، نمادها، نشانه‌های علامتی و مواردی از این دست است.... نشانه‌شناسی یکی از بهترین روش‌های کارآمدی است که با ایجاد معنی و یا به تعبیر رولان بارت با فرایند معنی‌دار شدن سر و کار دارد. (استریناتی، ۱۳۸۸، ص ۱۵۳).

سوسور از دانشمندان مطرح این حوزه معتقد است "نشانه‌شناسی بر ما مشخص می‌سازد که نشانه از چه تشکیل شده و چه قوانینی بر آن‌ها حاکم است و زبان‌شناسی تنها بخشی از این دانش عمومی به شمار می‌آید" (سهیلی و

و اغلب اولویت‌های نامزدهای انتخاباتی نیز موضوعاتی از همین جنس بوده است همچنین نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در قسمت‌های فنی و تناثری، مستندها با یکدیگر تمایز داشته‌اند و دغه‌های عمده نیز موضوعاتی اجتماعی بوده است.

پژوهش دیگری به قلم سید وحید میربیگی و مهشید طالبی صومعه‌سرای به بررسی نشانه‌شناختی اولین فیلم تبلیغاتی ریاست جمهوری حسن روحانی پرداخته است. در این تحقیق از روش نشانه‌شناسی رولان بارت و جان فیسک استفاده شده و یافته‌های آن نیز حاکی از آن است که روایت مستند از نامزد انتخاباتی در قامت مصلح اجتماعی ظهور و بروز داشته است این مستند حسن روحانی را در روایتی متعالی و بی‌نقص انتقادگری بی‌اشتباه جلوه داده که می‌تواند منجی ایران باشد علاوه بر این موارد، یافته‌های پژوهش نشان داده است که اگرچه روش نشانه‌شناسی بارت و فیسک برای تحلیل متونی به کار می‌روند که در ظاهر ایدئولوژیک نیستند اما در کنه خود مباحث اسطوره‌هایی را جای داده است که کارکرد طبیعی‌شان جلوه دادن امور فرهنگی به سود گروه‌هایی خاص است.

پژوهش حسنعلی افخمی و همکاران به نشانه‌شناسی تبلیغات سیاسی مطبوعات در کارزار دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری پرداخته است. همچنین در این تحقیق از روش نشانه‌شناسی جان فیسک و نظریات رولان بارت استفاده شده است که یافته‌های آن نیز نشان می‌دهد؛ آگهی‌های تبلیغاتی حسن روحانی بیشتر از محتوای مدرنیستی برخوردار بوده و در برنامه‌های تبلیغاتی نیز مفاهیمی همچون آزادی، عدالت، حقوق شهروندی، چرخه اقتصادی استفاده کرده است در مقابل نیز تبلیغات انتخاباتی ابراهیم رئیسی، رویکردی مردم‌گرایانه بر پایه‌ی ارزش‌های دینی برخوردار بوده است که سایر مفاهیم نیز در ارتباط با این موارد برجسته شده‌اند.

اما در حوزه‌ی پژوهش‌های خارجی، مقاله‌ای با عنوان نشانه‌شناسی سیاسی پوستره‌های مبارزات انتخاباتی ملی و بازنمایی تصویری انتخابات عمومی ۲۰۱۱ تایلند به بررسی پوستره‌های انتخاباتی حزب بهشت و زمین تایلند در انتخابات ریاست جمهوری این سال در این کشور پرداخته است. روش استفاده شده در تحقیق از نوع نشانه‌شناسی رولان بارت بوده است و محورهای نشانه‌شناسی برجسته

از هر سه می‌کوشد بانفوذ و تأثیرگذاری بر مردم آنان را به موضع‌گیری فکری یا انجام رفتارهایی فراخواند (حکیم آرا، ۱۳۸۴: ۱۰). پس می‌توان نتیجه گرفت که در زندگی روزمره، آنچه اعتقاد داریم و حتی تعریف ما از واقعیت، می‌تواند حاصل گفتمانی باشد که در معرض آن قرار داریم" (Fiske, 2010: 14). در این تحقیق با توجه به نیاز مبرز به نظریات نشانه‌شناسی برای توضیح سیر علمی تحقیق؛ نظریاتی مورد استفاده قرار گرفته است که به طور مطلوب بتواند به تحلیل ابعاد فنی و تأثیری مستند های انتخاباتی بپردازد از همین رو انتخاب نظریه‌ی نشانه‌شناسی سلبی و کادوری به عنوان مبنای علمی و تحلیلی تحقیق و در کنار آن استفاده از سایر جنبه‌های مثبت نظریه‌های نشانه‌شناسی سوسور، بارت و پیرس به عنوان چارچوب نظری تحقیق مورد توجه قرار گرفته است چرا که محقق خود را بی‌نیاز از سایر نظرات معطوف به حوزه نشانه‌شناسی نمی‌بیند. و بر همین اساس، به منظور ارائه تحلیل متقن علمی از دیدگاه سایر نظریه پردازان این حوزه استفاده کرده است

نشانه‌شناسی سوسور

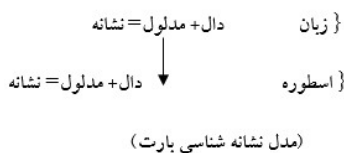
شاید فردینان دو سوسور، زبان‌شناس سویسی، فکر نمی‌کرد که با نگارش کتاب زبان‌شناسی عمومی به چنان شهرتی دست یابد که از او به‌عنوان آغازگر رهیافتی جدید در سنت نشانه‌شناسی یاد شود، مکتبی که او بنیان‌گذار آن شد به نشانه‌شناسی ساختارگرا معروف است. این مکتب که در واقع واکنشی به خرد استعلایی و ذهنیت مدرن بود معتقد است تمامی پدیدارهای اجتماعی و فرهنگی، رویدادهایی معنادار هستند و مبنای ساختار ذهن، زبان است و ساختارهای فرهنگی، اساطیری و اجتماع آگاهانه نیستند و در ساخت ناخودآگاه شکل می‌گیرد. بر این اساس در این مکتب زبان نظامی از نشانه‌ها است که با فرایند پیچیده دلالت سروکار دارد. و به همین منظور است که سوسور زبان را به دو بخش «لانگ» (زبان) به‌عنوان مجموعه نشانه‌های مرتبطی که تابع مجموعه‌ای از قواعد است و «پارول» (گفتار) که همان رابطه و ارتباط کلامی میان افراد انسانی یا کاربرد فردی زبان است، تقسیم می‌کند. در نظر سوسور «گفتار» تجلی عینی و عملی «زبان» است و به‌وسیله آن تعیین می‌شود؛ و «پارول» به موارد تجربی و بالفعل کاربرد زبان مربوط است؛ یعنی به چیزهایی که مردم در زمان‌ها و مکان‌های خاص به کار

مهاجر پور، ۱۳۹۲: ۶۲). بنابراین اگر بخواهیم به تعریف نشانه‌شناسی بپردازیم، می‌توانیم بگوئیم "نشانه‌شناسی علمی است که هدف خود را شناخت و تحلیل نشانه‌ها و نمادها چه آن‌ها که به صورت زبان گفتاری یا نوشتاری در آمده‌اند و چه آن‌هایی که صورت‌های غیر زبانی دارند، اعلام می‌کند (فکوهی، ۱۳۸۳: ۲۹۹). اومبرتو اکو نیز معتقد است که نشانه‌شناسی دانش مطالعه‌ی نشانه‌ها است. اکو تمام مظاهر فرهنگی در یک جامعه را مرتبط با نظام نشانه‌ای می‌داند و بیان می‌کند که نشانه‌شناسی با فرهنگ انسانی ارتباط دارد. (Eco, 2005: 173) با این وجود شناخت نشانه‌های تصویری از چارچوب‌های متنی دشوارتر است، چرا که برداشت‌ها می‌تواند متفاوت باشد. (Rodriguez & Dimi- 2011: 51 trova) اما خاصیت متقاعدکنندگی فزونتری در تصویر وجود دارد و می‌تواند مخاطب را قانع کند. (ner et. al., 2011: 523) آنچه که در فیلم‌های تبلیغاتی انتخاباتی به تصویر در می‌آید با همین هدف که مخاطب نسبت به محتوای آن قانع شود، ساخته و پخش می‌شوند.

از آنجا که نشانه‌شناسی با هر آنچه که بتوان نشانه تلقی کرد سروکار دارد، و با توجه به این که تقریباً همه چیز را می‌توان نشانه تلقی کرد، نشانه‌شناسی به عنوان نوعی دانش فراگیر، جلوه‌گر می‌کند که در همه حوزه‌های شناخت کاربرد دارد از آن در نقد هنرهای زیبا، ادبیات، فیلم و داستانهای مردم پسند و همچنین در تفسیر معماری، در مطالعه مد، در تحلیل حالت صورت، در تفسیر مجلات و تبلیغات و آگهی‌های تجاری رادیو و تلویزیون، در پزشکی و در بسیاری از حوزه‌های دیگر استفاده شده است (آسابرگر، ۲۰۰۹: ۳۰).

در فیلم‌ها و برنامه‌های تبلیغات سیاسی که از سوی نامزدهای انتخاباتی تولید و از طریق رسانه‌ها پخش می‌شود، سازندگان این فیلم‌ها تلاش می‌کنند که مخاطبان خود را ترغیب به رأی دادن به خود کنند و در واقع نوعی برانگیختگی را در آن‌ها پدیدآورند. از سویی نیز با ارائه برخی استدلال‌ها، در شناخت قبلی مخاطب دست‌کاری کرده و رفتار جدیدی را در او پدیدآورند. "مبلغ با توسل به راه‌های مختلف از طریق دست‌کاری و تغییر در شناخت (طرح اطلاعات و استدلال)، برانگیختن عواطف (تحریک احساس و هیجان)، به نمایش گذاردن رفتار و با توسل به شیوه‌های شرطی‌سازی یا یادگیری مشاهده‌ای و یا ملغمه‌ای

نشانه شناختی مرتبه دومی است که در آن نشانه‌های زبان، یعنی هم دال‌ها و هم مدلول‌ها، در مقام دال‌های اسطوره‌ای ایفای نقش می‌کنند؛ یعنی بر دیگر مدلول‌های اسطوره‌ای دلالت می‌کنند» (میلنر و براویت، ۱۳۸۵: ۱۵۰). بنابراین در نظام نشانه شناسانه بارت، دال به «معنا- شکل» و مدلول به «مفهوم» تغییر عنوان پیدا کرد و به نشانه، دلالت اطلاق گردید. برای این کار بارت فرمول مشهور سوسور یعنی «دال/ مدلول/ نشانه» را به فرمول «معنا/ شکل / مفهوم / دلالت» تبدیل می‌کند. از نظر بارت اسطوره در سطح دلالت ثانویه به وجود آمده و بنابراین نظام نشانه شناسانه وی مرتبه دومی است که اسطوره، بخشی از این نظام نشانه شناسی می‌باشد او با استفاده از نشانه‌های زبانی یا غیرزبانی مرتبه اول، تاریخ کاملاً جدیدی خلق می‌کند و اسطوره از این طریق به جهان پیوند می‌خورد. رمزگشایی و قرائت اسطوره پویا بوده و در متن تاریخی صورت می‌گیرد که این خود مبین گذر از نشانه‌شناسی به فرهنگ و ایدئولوژی است. کریمی فیروزجایی و اکبری، (۱۳۹۵: ۵۷) معروف‌ترین مثال بارت در این خصوص، تحلیل عکس روی جلد مجله‌ای فرانسوی است. او به عکس روی جلد شماره‌هایی از نشریه «پاری ماچ» اشاره می‌کند که در آن سرباز سیاه‌پوستی، ملبس به لباس نظامی ارتش فرانسه، به پرچم سه رنگ این کشور ادای احترام می‌کند. چشم این سرباز جوان رو به بالا به پرچم است. این عکس در معنای صریح، بیانگر احترام یک سرباز سیاه‌پوست به پرچم فرانسه است، اما معنای ضمنی، نشانگر وفاداری سربازان سیاه‌پوست فرانسوی به پرچم این کشور است و در نتیجه می‌تواند صدای منتقدان سیاست‌های استعماری فرانسه را خاموش کند. به باور بارت، این عکس این احساس را در او برمی‌انگیزاند که «فرانسه یک امپراتوری باشکوه است که تمام فرزندان، فارغ از هر نژادی، وفادارانه زیر پرچم آن خدمت می‌کنند و هیچ چیز بهتر از اشتیاق این سرباز سیاه‌پوست به خدمت در ارتش فرانسه، نمی‌تواند صدای مخالفان سیاست‌های استعماری فرانسه در کشورهای آفریقایی را ساکت کند» (مهدی زاده، ۱۳۸۹: ۱۰۵).

می‌برند؛ اما لانگ نوعی ژرف‌ساخت است؛ یعنی کل نظام نشانه‌هایی که اساس پارول را تشکیل می‌دهد (اسمیت، ۱۳۸۳: ۱۶۲). اساس زبان‌شناسی سوسور بر تفکیک «دال» و «مدلول» یا لفظ و معنا قرارداد به این صورت که کلمه یا تصویر «درخت» دال، و مفهوم یا صورت ذهنی درخت، مدلول آن است. «هر نشانه زبانی ترکیبی از دال و مدلول است. بین دال و مدلول، رابطه ذاتی و طبیعی وجود ندارد بلکه رابطه میان آن‌ها دلبخواهانه است. به عبارتی، هیچ رابطه ذاتی بین لفظ درخت و مفهوم درخت وجود ندارد. چنان‌که بین دال و مدلول آن نیز رابطه ذاتی وجود ندارد. سوسور با طرح این پرسش که اگر هیچ رابطه و پیوند ذاتی و طبیعی بین دال و مدلول یا همان لفظ و مفهوم وجود ندارد، پس نشانه‌ها معنایشان را از کجا می‌آورند پاسخ می‌دهد معنای نشانه‌ها ناشی از روابط متمایز آن‌ها است. به این معنی که «واژه‌ها و مفاهیم، معنایشان را بر اساس تفاوتی که با سایر واژه‌ها و مفاهیم در یک نظام زبانی مشخص دارند، کسب می‌کنند» (سیدمن، ۱۳۸۶: ۲۱۶). برای مثال، در چراغ سر چهارراه‌ها آنچه دلالت می‌کند و حامل معناست، خودرنگ یا حتی مفهوم یا واژه آن نیست، بلکه تفاوت میان رنگ قرمز و سبز است که دلالت می‌کند. اگر ما نتوانیم میان رنگ‌های قرمز و سبز تمایز قائل شویم، نمی‌توانیم یکی را به معنای «توقف» و دیگری را به معنای «حرکت» درک کنیم. (مهدی زاده، ۱۳۸۹: ۱۰۲). بر این اساس می‌توان این‌گونه تلقی کرد در نشانه‌شناسی آنچه به پیدایش معنی در واژگان یا پدیده‌ها می‌شود اصل تمایز و تفکیک است و گرنه خود پدیده‌ها صرفاً معنی‌دار نیستند بلکه وجود دیگری باعث معنا بخشی به آن‌ها می‌شود. مدلی که سوسور برای نشانه‌شناسی ارائه می‌کند به این صورت است. دال (ویژگی لفظ/ آوا) + مدلول (ایده) = نشانه (معنی کل)

نشانه‌شناسی بارت

رولان بارت دیگر نشانه شناس معروف فرانسوی است که تحت تأثیر مکتب ساختارگرایی به تکمیل الگوی نشانه‌شناسی سوسور پرداخت. او که تحقیقات خود را بر تقسیم بندی دوگانه سوسور میان دال و مدلول پایه‌گذاری کرده بود به ذکر مفهوم جدیدی در نشانه‌شناسی پرداخت که از آن به عنوان اسطوره یاد می‌شود.

بارت اسطوره را این‌گونه تعریف می‌کند: «اسطوره، نظام

نشانه‌شناسی پیرس

چارلز ساندرز پیرس از جمله نشانه‌شناسانی بود که سنت نظری خود را بر روی پایه‌های پراگماتیسم آمریکایی بنا کرد او که تحت تأثیر فلسفه‌ی هگلی قرار داشت به ارائه الگویی جدید از نشانه‌شناسی پرداخت که مهم‌ترین ویژگی آن تمایز با سنت‌های نظری گذشته بود او با این کار، تعریفی جدید از فرآیند نشانه‌شناسی و تولید معنا ارائه کرد که بعد از گذشت دهه‌های متمادی هم چنان به اعتبار خود پابرجاست. الگوی که پیرس آن را مطرح و توسعه داد برخلاف نظریه سوسور از سه وجه مختلف تشکیل می‌شود که عبارت است از:

۱- نمود: شکلی که نشانه به خود می‌گیرد که لزوماً مادی نیست.

۲- موضوع: چیزی که نشانه به آن ارجاع دارد. ... دلالت نشانه بر موضوع، نه در تمام ویژگی‌های آن؛ بلکه در ارجاع به یک ایده‌ی خاص است که گاهی آن را زمینه‌ی نمود می‌نامیم.

۳- تفسیر: که نه یک تفسیرگر، بلکه ادراکی است که توسط نشانه به وجود می‌آید. (حیدری، ۱۳۹۵: ۱۱۱)

پیرس معتقد به تعامل بین نشانه و تفسیرکننده است و این تعامل را «سمیوسیس» می‌نامد. بر اساس الگوی پیرس از نشانه‌ها؛ در مثال چراغ قرمز راهنمایی که بر سر چهارراه گذاشته شده‌اند، توقف خودروها به مثابه ابژه یا موضوع آن قلمداد می‌شود و این فکر که چراغ قرمز یعنی این که خودروها باید توقف کنند تفسیر آن است (Silverman, 2001: 15). نشانه‌ها می‌توانند فرم‌های مختلفی داشته و شامل کلمات، اعداد، صداها، عکس‌ها، نقاشی‌ها و علائم جاده‌ای و ... باشند. با وجود اینکه علائم می‌توانند چیزهای زیادی داشته باشند، پیرس آن‌ها را بر اساس ارتباط با تفسیرکننده به شمایل، نمایه و نماد تقسیم‌بندی می‌کند (آلستون، ۱۳۸۱: ۱۳۷). این طبقه‌بندی سه قسمتی به این صورت است که:

۱- نشانه‌ی نمادین یا سمبلیک: در این نشانه رابطه‌ی میان دال و مدلول صرفاً قراردادی است و هیچ شباهت یا رابطه‌ی طبیعی وجود ندارد، به نحوی که برای درک آن باید قرارداد نشانه را فراگرفت؛ مانند چراغ راهنمایی، پرچم‌ها و ...

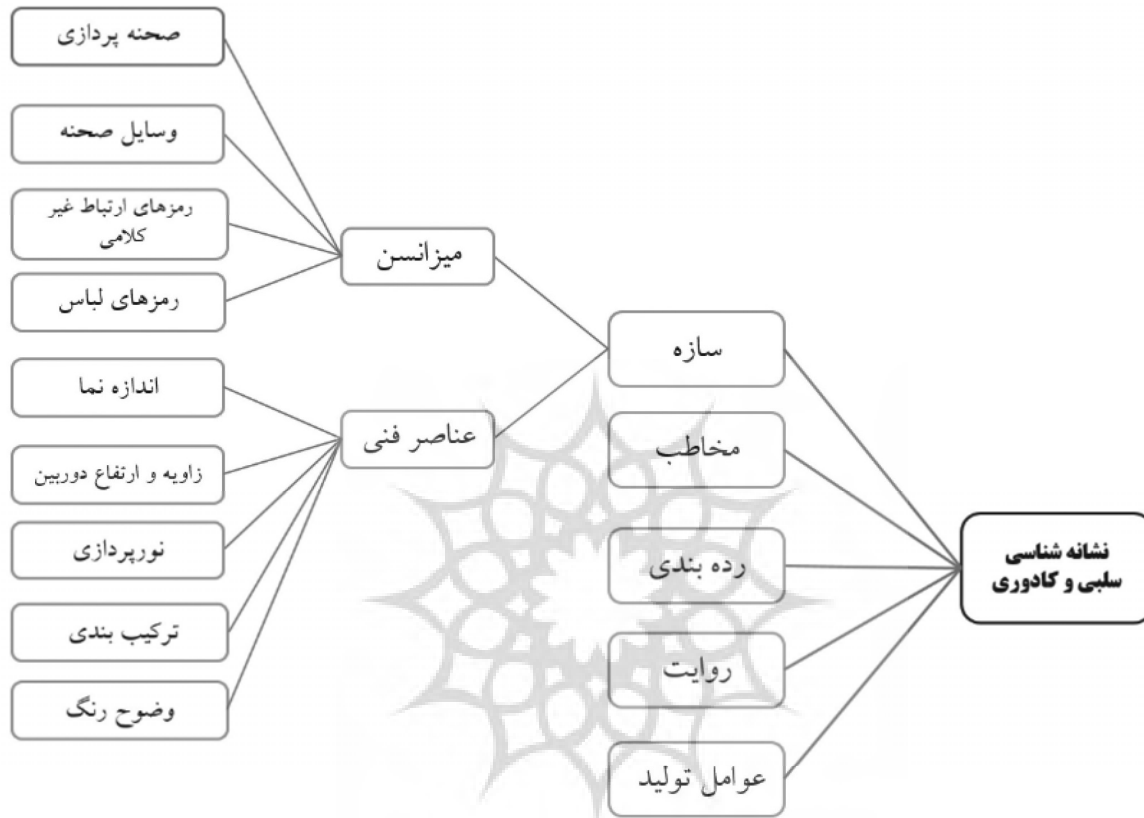
۲. نشانه‌ی شماییلی (نگارین یا تصویری): در این نشانه رابطه میان دال و مدلول شباهت است؛ یعنی دال مشابه و همسان با مدلول است مانند تصویر یک فرد و چهره‌ی وی

۳. نشانه‌ی نمایه: نشانه‌ای است که در آن رابطه‌ی دال و

مدلول طبیعی باشد؛ یعنی میان دال و مدلول پیوندی قابل استنتاج و یا رابطه علت و معلول باشد، مانند دود که نشانه‌ی آتش است یا به عبارتی چیزی که نشانه‌ی وجود آن چیز باشد. این نمایه‌ها می‌تواند لفظی باشند مانند آه کشیدن که دلالت بر غم و اندوه می‌کند. (نجفی و میرباقری فرد، ۱۳۸۸: ۱۳۶) همان‌طور که از مثال‌های این تعاریف مشهود است این نشانه‌ها به ترتیب از قراردادی بودن به سمت جبری بودن در حرکت می‌باشند. علاوه بر این ذکر این نکته در اندیشه پیرس قابل توجه است که نشانه زمانی نشانه است که قابلیت انتقال به نشانه‌ای دیگر را که به او قدرت شکوفایی ببخشد، داشته باشد. به نظر پیرس، نشانه‌شناسی از این جهت اهمیت دارد که با بررسی نشانه‌ها، ارتباط و نحوه رشد معرفت بشری را می‌توان تبیین کرد و نشانه‌ها به نظر او، ابزاری در میان دیگر ابزارهای ارتباط نیستند، بلکه تنها ابزار ارتباطند و ارتباط تنها به کمک نشانه‌ها صورت می‌گیرد، به طوری که وجود معرفت بی‌واسطه (معرفتی که بدون وساطت نشانه‌ها تحقق می‌یابد) وجود ندارد. از این رو، وجود نشانه‌ها شرط امکان ارتباط و معرفت هستند (Johansen, 1993: 56).

روش تحقیق

روش نشانه‌شناسی استفاده شده در این تحقیق روش نشانه‌شناسی سلبی و کاودری است که از لحاظ نوع یکی از اقسام روش‌های تحقیق کیفی می‌باشد. کارکرد این روش برای مخاطبان به این صورت است که خواننده و مفسر را در فهم جنبه‌های فنی رسانه یاری می‌دهد و همچنین کمک می‌کند تا محقق انتقاد خود را نسبت به طیف گسترده‌ای از برنامه‌های تلویزیونی با روش و تحلیلی مشخص بنویسد. برای نوشتن هر نوع مطلب انتقادی درباره هر اثر، باید مفاهیم نظری خاصی را درک کرد و ارتباط منطقی بین مفاهیم آن اثر را یافت. نشانه‌شناسی تلویزیون نیز از این قاعده مستثنی نیست به همین منظور سلبی و کاودری الگوی پنج بعدی را پیشنهاد کرده اند که شامل: سازه، مخاطب، رده‌بندی، روایت و عوامل تولید برای تحلیل متون تصویری است. در این بین تحلیل سازه نیز اهمیت به سزایی دارد. منظور از سازه این است که تمام متون رسانه‌ای از زبان خاص رسانه استفاده می‌کنند (سلبی و کاودری، ۱۳۸۸: ۲۱) و خود آن نیز به دو عامل میزانسن و عناصر فنی تقسیم می‌شود که عبارت هستند از:

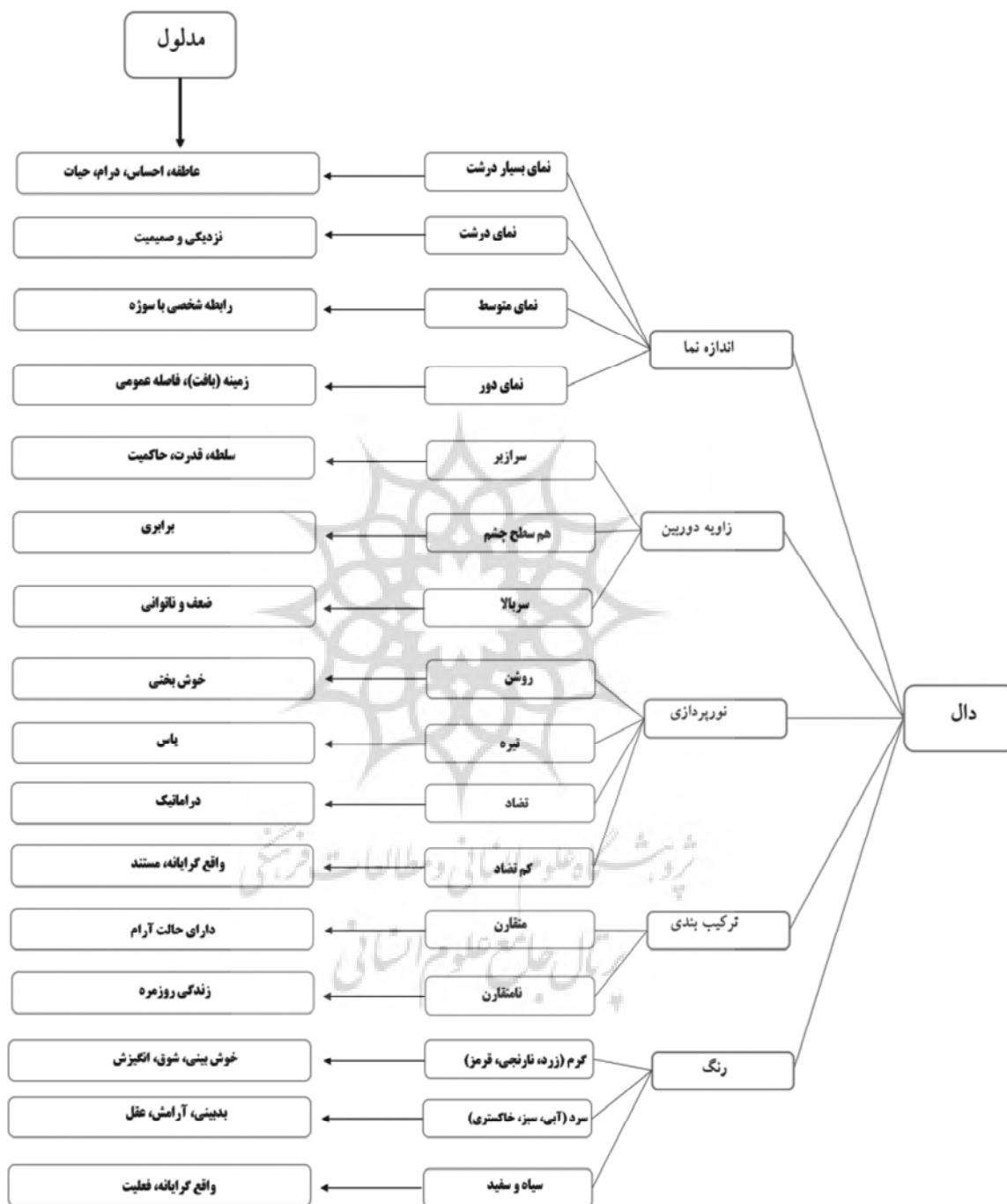
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

یافته‌های پژوهش

در این قسمت از پژوهش برای احصای صحیح و جامع داده‌های تحقیق تلاش شده که ابتدا هر یک از مستندهای انتخاباتی بر اساس محورهای موضوعی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی تقسیم‌بندی شوند و پس‌از آن نیز بر اساس الگوی نشانه‌شناسی سلبی و کاودری به استخراج نشانه‌های تلویحی و ضمنی گفتمان رسانه‌ای نامزدها پرداخته شده است. به همین منظور داده‌های تحقیق را در دو جدول رمزگان میزانسن و فنی دسته‌بندی کرده و در نهایت نیز اقدام به برآیند گیری شده است.

۱- میزانسن: مشتمل بر ابعاد تئاتری فیلم که عبارت است از صحنه‌پردازی (مثلاً واقعه در کجا اتفاق می‌افتد)، وسایل صحنه (شامل عناصر صحنه و دلالت‌های آن)، رمزهای ارتباط غیرکلامی (مانند ژست‌ها و حالات چهره و در حالت کلی وضعیت قرار گرفتن بدن) و رمزهای لباس است.

۲- عناصر فنی: دومین بعد نشانه‌شناسی سلبی و کاودری است که مشتمل بر اندازه نما، زاویه و ارتفاع دوربین، نورپردازی، ترکیب بندی و وضوح رنگ (گیویان و توکلی، ۱۳۹۰: ۹۶) می باشد، اشکال زیر به صورت مبسوط به عناصر فنی این روش نشانه‌شناسی پرداخته است.

تحلیل نشانه‌شناسی مستند اول محمود احمدی نژاد - سال ۱۳۸۴
محورهای موضوعی در مستند اول

ردیف	عنوان	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	نقی فرهنگ اشرافیت گرایی در مسئولین				
۲	تخصص و مدیریت علمی				
۳	عمران و سازندگی				
۴	مدیریت شهری				
۵	فسادستیزی در ساختارهای اداری				
۶	فقرزدایی در روستاها				
۷	جوان‌گرایی				
۸	داشتن روحیه‌ی مردمی در مدیریت				
۹	صرفه‌جویی در بیت‌المال				
برآیند کلی	موضوعات مطرح‌شده در مستند غالباً به محورهای اجتماعی توسعه اشاره دارد.				

جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند احمدی نژاد	
رمز	معانی / تأثیرها
الف) صحنه‌پردازی	اشرافیت گرایی دولتمردان سابق، حضور در جمع دانشجویان، دفتر کار احمدی نژاد، دانشگاه علم و صنعت، جلسه‌ی هم‌اندیشی با متخصصین شهرسازی، جلسه با جوانان، حضور مسئولین در بین مردم، نیروهای متخصص، رسیدگی به مشکلات مردم، منزل مسکونی احمدی نژاد
ب) وسایل صحنه	خانه اشرافی شهردار سابق تهران، لوسترهای پرزرق‌وبرق، آینه‌کاری مجلل، استخر، سونا و جکوزی، دانشجویان، جواد شمع‌داری، عکس امام و رهبری، دانشکده‌ی مهندسی عمران، کلاس درس دانشگاه، تابلوی اعلانات اعضای هیئت علمی دانشکده‌ی مهندسی عمران، اتاق اعضای هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت، پایان‌نامه دوره‌ی کارشناسی ارشد گرایش راه و ترابری، پایان‌نامه‌ی بررسی و مقایسه سیستم‌های حمل‌ونقل پرسنل صنایع در کشورهای مختلف دنیا، آسفالت خیابان‌ها، کارگران شهرداری، خودروی ون حامل احمدی نژاد، علی‌اکبر جوان فکر، متروی تهران، تسبیح، عوارضی تهران قم، مردم روستایی، مدیران جوان نواحی شهرداری‌ها، مشاوران جوان شهرداری تهران، کارشناسان جوان شهرداری تهران، پاسنکوپی به مراجع کنندگان مردمی، ماشین پژو ۵۰۴، شهید رجایی
پ) رمزهای غیرکلامی	ساده زیستی در زندگی فردی، برخورداری از روحیه و شخصیت علمی، مشورت‌پذیری در تصمیمات اداری، روحیه‌ی انقلابی و جهادی در مدیریت، خستگی‌ناپذیری در کارها، دخیل کردن جوانان در اداره‌ی کشور، محبوبیت داشتن در میان مردم، تلاش برای حل مشکلات و معضلات مردم
ت) رمزهای لباس	لباس‌های استفاده‌شده در این مستند لباس‌های رسمی و معمولی است که عموم مردم از آن‌ها استفاده می‌کنند اما باین حال از لباس‌ها و پوشش‌های دیگری چون لباس محلی اقوام ایرانی، چغپه، چادر زنانه استفاده شده است.

جدول رمزگان فنی سکانس های موضوعی مستند احمدی نژاد

ردیف	عنوان سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	نفی فرهنگ اشرافیت گرایی در مسئولین	متوسط دور	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم
۲	تخصص و مدیریت علمی	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۳	عمران و سازندگی	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۴	مدیریت شهری	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۵	فساد ستیزی در ساختارهای اداری	متوسط دور	هم سطح سرازیر	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سرد
۶	فقرزدایی در روستاها	متوسط	زاویه دید سوپرکتیو	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۷	جوان گرایی	متوسط نزدیک	سرازیر هم سطح	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۸	داشتن روحیهی مردمی در مدیریت	دور نزدیک	زاویه دید پویا	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۹	صرفه جویی در بیت المال	دور نزدیک	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
	برآیند کلی	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

تحلیل رمزگان فنی

از بررسی و تجزیه و تحلیل جدول رمزگان فنی مستند اول احمدی نژاد مشخص شد نمای استفاده شده در این مستند از نوع نمای متوسط است که دلالت و تمرکز بر سوژه و حالات آن دارد. زاویه دوربین به صورت زاویه دید است که خود را ناظر بر بی طرفی نشان می دهد. نوع عدسی بکار گرفته شده توسط فیلمبردار نیز از نوع عادی بوده که دلالت بر روزمرگی و زندگی طبیعی دارد. ترکیب بندی نیز به شیوهی

نامتقارن است که آن نیز همچنان بیانگر زندگی روزمره و طبیعی دارد. وضوح به کار رفته شده نیز از نوع انتخابی است که مبین توجه به دال مشخصی می باشد. رموز نورپردازی نیز به شیوهی کم تضاد صورت پذیرفته که در واقع به جنبه ی مستند و واقع گرایانه اشاره می کند و رنگ استفاده شده نیز از جنس رنگ های سرد بوده که بدبینی، آرامش و عقل را تداعی می کند.

تحلیل نشانه‌شناسی مستند دوم محمود احمدی نژاد - سال ۱۳۸۴
محورهای موضوعی در مستند دوم

ردیف	عنوان	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	ساده زیستی مسئولین				
۲	همه‌جانبه نگری در عرصه‌های کلان حکمرانی				
۳	تسهیل ارتباطات و راه‌سازی				
۴	داشتن نگاه مهندسی در مدیریت شهری				
۵	توسعه‌ی درون‌زا با ایجاد شهرهای تخصصی				
۶	باز کردن درهای مدیریتی بر روی جوانان				
۷	حضور مسئولین در بین مردم				
۸	داشتن روحیه‌ی انقلابی و عدالت محوری				
۹	نفی فرهنگ کاخ‌نشینی در مسئولین				
برآیند کلی	برآیند کلی موضوعات مطرح شده در مستند توسط احمدی‌نژاد موضوعاتی مختص به ابعاد اجتماعی توسعه می‌باشد				

جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند احمدی‌نژاد	
رمز	معانی / تأثیرها
الف) صحنه‌پردازی	منزل مسکونی احمدی‌نژاد، دفتر کار احمدی‌نژاد، جاده‌ی تهران شمال، سخنرانی در بین دانشجویان دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشکده‌ی فنی دانشگاه تهران، مراسم افتتاحیه و کلنگ زنی طرح‌های عمرانی، نمایشگاه بین‌المللی تهران، دانشگاه آزاد نجف‌آباد اصفهان، نمایی از تهران، دیدار با خانواده‌ی شهید، گفت‌وگو با توده‌های مردم، دیدارهای مردمی، فرودگاه تبریز، محل مسکونی شهردار سابق تهران
ب) وسایل صحنه	پرده‌ی درب ورود، تلویزیون، تلفن، چند برگه کاغذ، پستی، ساعت دیواری، شمشیری، عکس امام و رهبری، پرچم ایران، آباژور، گلدان، عکس یادگاری دوران کودکی احمدی‌نژاد، میز تحریر، چوب‌لباسی، طبیعت سرسبز شمال، اتوبان، تپه و کوه‌های سرسبز، دانشجویان، تریبون، نقشه طرح‌های عمرانی شهرداری، پل، زمین فوتبال، اتوبان و جاده، تیرآهن‌های ساختمانی، دوربرگردان‌های بزرگ تهران، غرفه‌ی کتاب‌فروشی‌ها، خریداران کتاب، حامیان مردمی احمدی‌نژاد، عکاسان و خبرنگاران، علی‌اکبر جوان فکر، پدر و مادر شهید، تصاویر شهید، کفش، لوستر، دیوارهای آینه‌کاری شده، ساعت دیواری، مجسمه‌های قدمتی
پ) رمزهای غیرکلامی	ساده زیستی در زندگی فردی، برخورداری از روحیه‌ی خستگی ناپذیری و خدمتگزاری در انجام کارها، علاقه به فرهنگ و هنر ایرانی در شهر سازی، ترویج تخصص‌گرایی در کشور، دخیل کردن جوانان در اداره‌ی کشور، توجه به فرهنگ کتابخوانی، داشتن پایگاه اجتماعی میان خانواده‌های شهدا و ایثارگران، حساس بودن نسبت به بیت‌المال، محبوبیت داشتن در میان مردم، عزل و برکناری مدیران کاخ‌نشین
ت) رمزهای لباس	عموماً لباسی‌هایی که در این مستند استفاده شده و به‌صورت ملوس دیده می‌شود لباس‌های ساده و رسمی می‌باشد اما باین حال برخی دیگر از نمادهایی همچون چفیه و چادر زنانه به چشم می‌خورد

جدول رمزگان فنی سکانس های موضوعی مستند احمدی نژاد

ردیف	عنوان سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	ساده زیستی مسئولین	متوسط	زاویه دید سرازیر	عادی	نامتقارن	کانونی	پرتضاد	سرد سیاه و سفید
۲	همه جانبه نگری در عرصه های کلان حکمرانی	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۳	تسهیل ارتباطات و راه سازی	متوسط	بالا تر از سطح دید	عادی	مقارن نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۴	داشتن نگاه مهندسی در مدیریت شهری	متوسط دور	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم
۵	توسعه ی درونزا با ایجاد شهرهای تخصصی	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۶	باز کردن درهای مدیریتی بر روی جوانان	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۷	حضور مسئولین در بین مردم	متوسط نزدیک	هم سطح زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۸	داشتن روحیه ی انقلابی و عدالت محوری	دور نزدیک	پایین تر از سطح دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۹	نفی فرهنگ کاخ نشینی در مسئولین	نزدیک متوسط	هم سطح دید	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سیاه و سفید
	برآیند کلی	متوسط	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

پژوهشگاه ملی ارتباطات و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

تحلیل رمزگان فنی:

می کند. ترکیب بندی نیز به شیوه ی نامتقارن بوده که آن هم همچنان به زندگی روزمره طبیعی تأکید می کند. وضوح نیز در این مستند به صورت انتخابی است که مبین توجه مخاطب به دال انتخابی کارگردان است رمزهای نورپردازی و رمزهای رنگ ها نیز به ترتیب اشاره به واقع گرایانه و مستند بودن و همچنین بدبینی، آرامش و عقل دارد.

برآیند کلی رموز فنی استفاده شده در مستند دوم نیز مبین آن است که اندازه ی نما از نوع متوسط است که دلالت بر تمرکز بر سوژه و حالت آن دارد. زاویه دوربین نیز به شیوه زاویه دید است که به معنای ناظر بی طرف می باشد. نوع عدسی نیز از نوع عادی است که معنای روزمرگی و زندگی عادی را تداعی

تحلیل نشانه‌شناسی مستند اول محمود احمدی نژاد - سال ۱۳۸۸

محورهای موضوعی در مستند اول محمود احمدی نژاد

ردیف	عنوان	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	نقی فرهنگ کاخ نشینی در مسئولین				
۲	بردن دولت به استان‌ها				
۳	تناسب قانون و برنامه‌ها با واقعیت‌های اجتماعی				
۴	محرومیت‌زدایی از روستاها				
۵	خطرپذیری در تصمیمات بزرگ (بارانه و هسته‌ای)				
۶	اعتماد به توانمندی‌های داخلی				
۷	حمایت از تولیدات داخلی				
۸	محیط‌زیست				
۹	دیدارهای مردمی و آشنایی نزدیک مسئولین با مشکلات مردم				
۱۰	داشتن نگاه مهندسی در ایجاد عمران و سازندگی				
۱۱	خدمت‌گذاری در جهت تحقق عدالت اجتماعی				
برآیند کلی	غالب موضوعات مطرح‌شده در مستند محورهای اجتماعی توسعه است.				

جدول رمزگان میزافسن سکانس‌های موضوعی مستند احمدی نژاد	
رمز	معانی/تأثیرها
الف) صحنه‌پردازی	ساده زیستی مسئولین، وزارت کشور، استقبال مردمی در استان‌ها، خانه حامیان مردمی احمدی نژاد، مناطق زلزله‌زده‌ی قشم، حضور رئیس‌جمهور در میان مردم زلزله‌زده، سفرهای استانی، جلسه با معاونان و مدیران استانی، رسیدگی به مطالبات روستاییان، پمپ‌بنزین‌ها، دیدار با ایرانیان مقیم خارج، فک پلمپ تأسیسات هسته‌ای، دستگیری ملوانان انگلیسی، دستاوردهای داخلی، کارخانه‌ی تولید قطعات هواپیما، محیط‌زیست ایران، ارتباط مردمی مسئولین، سفر احمدی نژاد به ایلام
ب) وسایل صحنه	احمدی نژاد و همراهان در خودروی ون، پرچم ایران، خیابان‌های تهران، مسجد کرج، عکس امام و رهبری، عکاسان و خبرنگاران، شمشقدری، پلاکاردهای تبلیغاتی، کتیبه‌های مذهبی، مردم و کودکان زلزله‌زده، خانه‌های تخریب‌شده، خانه‌های بازسازی‌شده، بازسازی بندر بوشهر، بلدوزر و وسایل شهرسازی، خودرو، ایرانیان مقیم مالزی، کارکنان صنایع هسته‌ای، اورانیوم هسته‌ای و مشتقات تولیدی هسته‌ای، کشتی و بالگرد، اسلحه و مهمات نظامی، قایق‌ها و شناورهای تندرو، نیروهای نظامی ایرانی، موشک ماهواره‌بر داخلی، باند فرودگاه، هواپیما، دریاچه‌ی ارومیه، پل ساخته‌شده بر روی دریاچه‌ی ارومیه، خاکریزهای مصنوعی کنار دریاچه‌ی ارومیه، مردم محله‌های فقیرنشین، خودروی ن حامل رئیس‌جمهور، پژوهشکده‌ی رویان، شهر جدید پرند، راه‌سازی، کارخانه تولید لوکوموتیو، توربین‌های بادی، تأسیسات نفتی، لوله‌های نفتی، ماهواره امید، حلبی‌آبادهای استان ایلام
پ) رمزهای غیرکلامی	نمایش روحیه عدالت‌خواهی و مردمی، محبوبیت در میان توده‌های مستضعفین، داشتن روحیه جهادی و خدمت‌گزاری، حضور میدانی در عرصه‌های اجرایی و خدمت‌گزاری، اثبات و نمایش کارآمدی دولت بر اساس پروژه‌ای اتمام یافته دولت، حساس بودن در استفاده از بیت‌المال، اولویت داشتن محرومیت‌زدایی در روستاها، اهمیت دادن به افکار عمومی و پاسخگویی به شبهات مردم، تحول‌خواهی و تحول‌طلبی در مدیریت کشور، بومی‌سازی دانش و فناوری‌های نوین، محبوبیت مردمی در میان ملت‌های مختلف
ت) رمزهای لباس	لباس‌های رسمی و معمولی، لباس روحانیت، چغینه، چادر زنانه، لباس محلی اقوام ایرانی، لباس مناسب تأسیسات هسته‌ای، لباس کار، لباس نیروهای نظامی

جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند احمدی نژاد

ردیف	عنوان سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	نفی فرهنگ کاخ نشینی در مسئولین	متوسط دور	زاویه دید سوپراکتیو	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۲	بردن دولت به استان‌ها	دور نزدیک	زاویه دید	عادی	نامقارن مقارن	انتخابی	کم تضاد	سیاه و سفید گرم
۳	تناسب قانون و برنامه‌ها باواقعیت‌های اجتماعی	دور متوسط	زاویه دید هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سیاه و سفید سرد
۴	محرومیت‌زدایی از روستاها	متوسط	هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۵	خطرپذیری در تصمیمات بزرگ (پارانه و هسته‌ای)	دور نزدیک	هم سطح زاویه دید	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سرد
۶	اعتماد به توانمندی‌های داخلی	دور نزدیک	هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سیاه و سفید
۷	حمایت از تولیدات داخلی	متوسط	هم سطح زاویه دید	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه و سفید
۸	محیط‌زیست	دور متوسط	هم سطح زاویه دید	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۹	دیدارهای مردمی و آشنایی نزدیک مسئولین با مشکلات مردم	متوسط	هم سطح زاویه دید	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سرد
۱۰	داشتن نگاه مهندسی در ایجاد عمران و سازندگی	دور نزدیک	هم سطح	تله فوتو	نامقارن مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۱۱	خدمت‌گذاری در جهت تحقق عدالت اجتماعی	دور نزدیک	هم سطح زاویه دید	تله فوتو عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سیاه سفید
	برآیند کلی	دور	هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

تحلیل رمزگان فنی:

ترکیب بندی مستند نیز به صورت نامقارن بوده که آن نیز مجدد معنای زندگی روزمره طبیعی را تداعی می‌کند. وضوح مستند دلالت بر انتخابی بودن سوژه‌ها دارد که توجه مخاطب را به دال مشخصی جلب می‌کند. رموزهای نورپردازی نیز به شیوهی کم تضاد است که دارای معانی واقع‌گرایانه و مستند بودن دارد. رنگ‌های استفاده شده نیز از جنس رنگ‌های سرد می‌باشد که بدبینی، آرامش و عقل را نمایان می‌کند.

تحلیل رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی این مستند مبین آن است که اندازه‌ی نما به صورت دور بوده که معنی زمینه، بافت و فاصله عمومی را القا می‌کند. زاویه استفاده شده نیز به شیوهی هم‌سطح دید موضوع می‌باشد که دلالت بر برابری دارد نوع عدسی بکاررفته نیز از جنس عدسی‌های عادی است که به معنی روزمرگی و زندگی عادی می‌باشد. همچنین

تحلیل نشانه‌شناسی مستند دوم سال ۱۳۸۸
محورهای موضوعی در مستند دوم محمود احمدی‌نژاد

ردیف	عنوان	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	تلاش برای استقلال کشور				
۲	حمایت از هنر متعالی				
۳	رعایت حقوق اقلیت‌ها				
۴	عدالت‌خواهی				
۵	تقابل با باند ثروت و قدرت				
۶	رسیدگی به محرومین و مستضعفین				
۷	مبارزه با فساد				
۸	خدمتگزاری				
برآیند کلی	برآیند کلی موضوعات مطرح شده مختص به بعد اجتماعی توسعه می‌باشد				

جدول رمزگان میزانسن سکانس‌های موضوعی مستند احمدی‌نژاد	
رمز	معانی / تأثیرها
الف) صحنه پردازی	مخالفان داخلی و خارجی احمدی‌نژاد، نمایی از تهران و خیابان‌های آن، نمایی از خیابان‌های نیویورک، اتاق کار احمدی‌نژاد، سخنرانی‌های مردمی، حضور نیروهای نظامی آمریکایی در عراق، استقبال مردمی کشورهای خارجی از سخنرانی احمدی‌نژاد، استقبال مقامات بین‌المللی، همایش ایرانیان مقیم خارج، نشست با اقلیت‌های مذهبی، نشست با نخبگان علمی، سخنرانی در میان مردم مشهد، مناطق محروم شهرکرد، ملاقات مردمی احمدی‌نژاد با مردم اردبیل، سالن جلسات استانداری، خانه‌ی احمدی‌نژاد، جلسه با مدیران کرمانشاه، مقبره شهدا
ب) وسایل صحنه	موافقان و مخالفان دانشجویی احمدی‌نژاد، روسای جمهور و وزرای خارجی کشورهای عضو سازمان ملل متحد، مخالف احمدی‌نژاد بالباس دلچک، نیروهای حفاظت سازمان ملل، عکاسان و خبرنگاران، فاطمه هاشمی، خاخام‌های صهیونیست مقیم آمریکا، سوزاندن عکس احمدی‌نژاد، نشریات مختلف بین‌المللی، برج میلاد، شمشدری، خط ویژه، حامیان و طرفداران مردمی رئیس‌جمهور، تانک، نیروهای آمریکایی، تخریب و کشتار مردم، دانشگاه کلمبیا، هوگو چاوز، ولادیمیر پوتین، اجرای موسیقی سنتی، همسر شهید دکتر حسین فاطمی، اقلیت‌های مذهبی زرتشتی آشوری و کلیبی، تصاویر امام و مقام معظم رهبری، تصاویر احمدی‌نژاد در دست طرفداران، پرچم ایران، روستایان و مستضعفین شهرکرد، خانه‌های مخروبه، مردم اردبیل، علی نیکزاد، باغچه و حیات خانه احمدی‌نژاد، ماشین پژو ۵۰۴ قدیمی، فرزند شهید ناصر هوشیار، اصفهان میدان نقش جهان، حرم امام
پ) رمزهای غیرکلامی	همبستگی و اجماع میان مخالفان داخلی با صهیونیست‌ها برای تخریب ایران و احمدی‌نژاد، محبوب و مردمی بودن احمدی‌نژاد در میان مردم ایران و کشورهای خارجی، تقابل با باندهای قدرت و ثروت، مبارزه با نژادپرستی، پایبندی به کرامت انسانی و اصول اخلاقی، تهییج احساسات وطن‌پرستانه، حمایت از هنر و موسیقی اصیل ایرانی، ساده زیستی مدیران، معتقد به آزادی‌های مشروع، خواستگاه دانشگاهی و مردمی احمدی‌نژاد، ساده زیستی احمدی‌نژاد، نزدیکی با اقشار مذهبی و خانواده شهدا
ت) رمزهای لباس	لباس‌های استفاده‌شده در این مستند شامل کت‌وشلوار رسمی، لباس عادی و معمولی، لباس دلچک، لباس نیروهای حفاظ سازمان ملل، لباس خاخام‌های صهیونیست، لباس اقلیت‌های مذهبی، لباس روحانیت، لباس اقوام ایرانی

جدول رمزگان فنی سکانس های موضوعی مستند احمدی نژاد

ردیف	عنوان سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	تلاش برای استقلال کشور	متوسط دور	هم سطح	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۲	حمایت از هنر متعالی	دور نزدیک	هم سطح	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سرد
۳	رعایت حقوق اقلیت ها	نزدیک	زاویه دید	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۴	عدالت خواهی	دور	سرازیر	تله فوتو	مقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سیاه و سفید
۵	تقابل با باند ثروت و قدرت	دور	زاویه دید	تله فوتو	نامتقارن	عمق میدان انتخابی	کم تضاد	گرم سیاه و سفید
۶	رسیدگی به محرومین و مستضعفین	نزدیک	زاویه دید سوپرزکتیو	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم
۷	مبارزه با فساد	دور	زاویه دید	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۸	خدمتگزاری	دور	زاویه دید	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
	برآیند کلی	دور	زاویه دید	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

تحلیل رمزگان فنی:

ترکیب بندی در این مستند به صورت مقارن است که معانی آرامش بخشی حالت مذهبی را تداعی می کند وضوح نیز به شیوهی انتخابی بوده که توجه مخاطب را به دال مشخصی جلب می کند. رمزهای نورپردازی نیز به صورت کم تضاد طراحی شده که مبین واقع گرایی، مستند بودن دارد. رمز رنگها نیز از نوع گرم است که خوش بینی، ذوق و انگیزش را القا می کند.

تحلیل رموز فنی مستند آقای احمدی نژاد نیز نشان می دهد که در این مستند اندازهی نما به صورت دور بوده که دلالت بر زمینه، بافت و فاصلهی عمومی دارد. زاویه دوربین نیز به شیوه زاویه دید است که مبین آن است که دوربین در این مستند ناظر بی طرف می باشد. همچنین نوع عدسی از جنس عدسی عادی بوده که اشاره به روزمرگی و زندگی عادی دارد.

تحلیل نشانه‌شناسی مستند اول حسن روحانی - سال ۱۳۹۲ محورهای موضوعی در مستند اول حسن روحانی

ردیف	عنوان	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	ارتقای اقتصاد ملی				
۲	آشنایی با قانون و رعایت آن				
۳	امنیت ملی و تعاملات جهانی				
۴	تعامل مسئولین با مردم				
۵	حقوق زنان				
۶	کارآمدی				
۷	استفاده از نخبگان و دانشگاهیان				
برآیند کلی	برآیند کلی محورهای مطرح شده موضوعات اجتماعی می باشد				

جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند روحانی	
رمز	معانی / تأثیرها
الف) صحنه‌پردازی	نشست خبری با اصحاب رسانه، مجلس شورای اسلامی، سخنرانی حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی، سخنرانی حسن روحانی در نماز جمعه، عکس یادگاری حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی و حسن روحانی با رزمندگان، سخنرانی روحانی در بزرگداشت شهید ستاری، سخنرانی حجت‌الاسلام سید محمد خاتمی، آرشیو روزنامه‌ها، سخنرانی حجت‌الاسلام روحانی در جمع مسئولان و کارگزاران نظام، تصاویر زمان جبهه، مصاحبه با حامیان سیاسی روحانی، صنایع هسته‌ای، سخنرانی مقام معظم رهبری، مذاکره با طرف‌های خارجی، استقبال وزرای خارجه از روحانی، مصاحبه‌ی علی اکبر ولایتی وزیر سابق امور خارجه، حضور مذاکره‌کنندگان هسته‌ای در سفرهای بین‌المللی، حضور مسئولین در میان مردم، پایگاه‌ها و رسانه‌های خبری، زنان و کودکان بالباس محلی، جلسه‌ی راهبردی مشاوره با فعالان حقوق زنان، سخنرانی حسن روحانی در میان دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی والزهرا و... راهپیمایی ۲۲ بهمن، بازدید از دست آورده‌های صنعتی و علمی
ب) وسایل صحنه	خبرنگاران و عکاسان، دوربین‌ها و میکروفن‌ها، پرچم ایران، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، صحن علنی مجلس، تصویر شهیدان مطهری و بهشتی، رادار جنگی، شلیک توپ و ضد هوایی، مانور جنگنده‌های نیروی هوایی، آرشیو روزنامه‌ی جمهوری اسلامی، روزنامه اطلاعات، آیت‌الله محمدی گلپایگانی، علی لاریجانی، حجت‌الاسلام سید محمد خاتمی، حجت‌الاسلام علی یونسی، محمود واعظی و...، آشیانه‌ی جنگنده‌های نیروی هوایی، حرکت تانک‌های نظامی، اکبر تورکان وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سانتریفیوژها، راکتور هسته‌ای، محمد البرادعی، پرچم و نقشه‌ی ایران، علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی، کارگران نیروگاه‌های نفتی، زندگی روزمره‌ی مردم، پلاکارد با نوشته‌ی نه چپیم و نه راست فقط معلم هستیم، پایگاه خبری فردا، پایگاه اینترنتی روزنامه جمهوری اسلامی، سایت تحلیل خبری عصر ایران، پایگاه خبری تحلیل قم فردا، سایت افکار نیوز، جمعی از فعالان حقوق زنان، حسین فریدون، دانشجویان، بنر تبلیغاتی تمام‌قد از روحانی، تظاهرات کنندگان ۲۲ بهمن، میکروسکوپ
پ) رمزهای غیرکلامی	نقش تعیین‌کننده در قانون‌گذاری و مدیریت جنگ، تهییج احساسات وطن پرستانه، ایجاد حس کارآمدی و همه فن حریف بودن در امور کشورداری، تدبیر و دانایی در پیش‌بینی آیند، مورد اعتماد بودن روحانی برای مقام معظم رهبری، آشنایی با نحوه‌ی کسب اعتماد از طرف‌های اروپایی، حمایت از حقوق زنان و آزادی‌های مشروع، ایجاد رابطه بین صنعت و دانشگاه، برقراری صلح و آرامش با جامعه جهانی
ت) رمزهای لباس	لباس رسمی، لباس روحانیت، لباس نیروهای نظامی، لباس کار، لباس محلی زنانه، چادر زنانه، دشداشه عربی مردانه

جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند روحانی

ردیف	عنوان سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	ارتقای اقتصاد ملی	متوسط نزدیک	هم‌سطح	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۲	آشنایی با قانون و رعایت آن	دور	سرازیر	باز	مقارن	عمق میدان	کم تضاد	گرم
۳	امنیت ملی و تعاملات جهانی	متوسط نزدیک	هم‌سطح سرازیر	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد سپاه و سفید
۴	تعامل مسئولین با مردم	متوسط دور	هم‌سطح سرازیر	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سرد
۵	حقوق زنان	نزدیک	هم‌سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۶	کارآمدی	نزدیک متوسط	هم‌سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	پر تضاد	سرد گرم
۷	استفاده از نخبگان و دانشگاهیان	نزدیک	زاویه دید	عادی	مقارن	عمق میدان	کم تضاد	گرم سرد
	برآیند کلی	نزدیک	هم‌سطح	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تحلیل رمزگان فنی:

ترکیب‌بندی این مستند به شیوهی مقارن بوده که آرامش بخشی و حالت مذهبی را تداعی می‌کند. وضوح تصویر نیز مبین انتخابی بودن سوژه بوده که دلالت بر توجه به دال مشخصی را دارد. شیوهی نورپردازی به شیوهی کم تضاد است که بر جنبه‌ی واقع‌گرایی و مستند بود تأکید دارد. رنگ‌های استفاده‌شده از جنس رنگ‌های گرم بوده که سبب خوش‌بینی، ذوق و انگیزش می‌شود.

داده‌های به‌دست‌آمده از تحلیل و برآیند گیری کلی رموز فنی مستند حجت‌الاسلام روحانی نشان می‌دهد نمای به‌کاربرده شده به‌صورت نزدیک بوده که سبب نزدیکی و صمیمیت مخاطب با سوژه‌ها شده است. زاویه دوربین نیز به شیوهی هم‌سطح بوده که معنای برابری را القا می‌کند. عدسی استفاده‌شده در دوربین‌ها نیز از نوع عادی است که به جنبه‌های طبیعی و روزمرگی‌ها زندگی اشاره دارد.

تحلیل نشانه‌شناسی مستند دوم حسن روحانی - سال ۱۳۹۲ محورهای موضوعی در مستند دوم حسن روحانی

ردیف	عنوان	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	مشارکت مردم در انتخابات				
۲	ایجاد اشتغال در کشور				
۳	استفاده همه‌جانبه از ظرفیت‌های کشور				
۴	سیاست‌گذاری برای توسعه ملی				
۵	رفع مشکلات معیشتی				
۶	مدیریت بحران				
۷	پایان دادن به فضای امنیتی				
برآیند کلی	غالب موضوعات مطرح‌شده در مستند حول محور مسائل اجتماعی می‌باشد				

جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند روحانی	
رمز	معانی / تأثیرها
الف) صحنه‌پردازی	گردهمایی طرفداران و هواداران روحانی، مصاحبه با نخبگان سیاسی و اقتصادی، گفت‌وگو و مصاحبه با حسن روحانی در ماشین، استودیوی صداوسیما، هتل مذاکرات هسته‌ای وین، طبیعت ایران، جلسه‌ی حامیان سیاسی روحانی، عکس‌های یادگاری، مانور نیروهای نظامی، مناظره‌ی نامزدهای انتخاباتی
ب) وسایل صحنه	طرفداران روحانی، خبرنگاران و عکاسان، طرفداران روحانی، پوستر عارف، صادق زیباکلام، رضا رشید پور، نخبگان دانشگاهی، روبان بنفش، محمد نهاوندیان، لوگوی اتاق بازرگانی ایران، سه‌پد فدی فعال حقوق کودکان، لوگوی دانشگاه آزاد، ثمینا رستگاری روزنامه‌نگار، حسن روحانی، پرچم ایران، مجریان صداوسیما، حسین دهباشی، پرچم کشورهای خارجی، پرچم آژانس بین‌المللی هسته‌ای، کویر، قلعه‌ی دماوند، سی‌وسه‌پل، باغ شازده ماهان، مشهد حرم امام رضا، برج آزادی، سرلشکر حسن فیروزآبادی رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، حجت‌الاسلام اکبرهاشمی رفسنجانی، عکس حسن روحانی و حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در زمان جنگ با جمعی از رزمندگان، اکبر تورکان وزیر سابق دفاع، علی میرفتاح روزنامه‌نگار، محمد رضا نعمت‌زاده وزیر سابق صنایع، پرش نیروهای نظامی از هواپیما، پرواز جنگنده‌های نظامی، قایق رانی نیروهای نظامی، هلیکوپترهای جنگی، شلیک موشک، رادار دریایی، آهنگ خلبان ملوانان جمشید نجفی، عکس‌های دوران جبهه‌ی روحانی، حسن روحانی و سایر نامزدهای انتخاباتی
پ) رمزهای غیرکلامی	حمایت نخبگان سیاسی و اقتصادی، حل خواسته‌های جوان، نزدیکی با اقلیت غیرمذهبی، برانگیختن احساسات جوانی، امید به اصلاح ساختار سیاسی، انتقاد از عملکرد دولت گذشته، امید به آینده، اجماع و حمایت سران و بزرگان نظام از کاندیداتوری حسن روحانی، تهییج احساسات مردم در زمینه‌ی فقر، ناامیدی مردم از عملکرد دولت گذشته، اثبات تدبیر و مدیریت روحانی، حضور نظامیان در جایگاه دیپلمات‌ها در دولت گذشته
ت) رمزهای لباس	به‌طورکلی غالب لباس‌های موجود در مستند لباس‌های رسمی و معمولی جامعه می‌باشد اما بعضاً نیز از لباس روحانیت و لباس نیروهای نظامی نیز استفاده‌شده است

جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند روحانی

ردیف	عنوان سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	مشارکت مردم در انتخابات	نزدیک متوسط	هم سطح سرازیر	عادی تله فوتو	مقارن	انتخابی کانونی محور	کم تضاد	سرد
۲	ایجاد اشتغال در کشور	نزدیک دور	زاویه دید	تله فوتو باز	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۳	استفاده همه‌جانبه از ظرفیت‌های کشور	نزدیک	هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۴	سیاست‌گذاری برای توسعه ملی	متوسط	هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۵	رفع مشکلات معیشتی	متوسط	نقطه دید هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه و سفید
۶	مدیریت بحران	متوسط	نقطه دید	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سرد
۷	پایان دادن به فضای امنیتی	متوسط	هم سطح	عادی	مقارن	انتخابی	پرتضاد	سرد گرم
	برآیند کلی	متوسط	هم سطح	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

تحلیل رمزگان فنی:

مشهود بوده. وضوح انتخابی که توسط کارگردان و فیلم‌بردار استفاده شده دلالت بر توجه مخاطب به دال انتخابی دارد و به مخاطب القا می‌کند که به این موضوع توجه داشته باش نحوه‌ی نورپردازی این مستند نیز به علت کم تضاد بودن نیز به جنبه‌ی واقع‌گرایانه‌ی مستند اشاره داشته و رنگ سرد نیز بدبینی، آرامش و عقل را تداعی می‌کند.

رموز کلی به‌کاربرده شده در مستند دوم حجت‌الاسلام روحانی بیانگر آن است که اندازه‌ی نما دلالت بر تمرکز به سوژه و حالت آن دارد. زاویه دوربین نیز در این مستند معنا و حس برابری را به نمایش می‌گذارد نوع عدسی به‌کاررفته شده نیز عادی بوده و به روزمرگی و طبیعی بودن زندگی اشاره دارد که این موضوع همچنان ترکیب‌بندی نامقارن مستند

تحلیل نشانه‌شناسی مستند اول حسن روحانی - سال ۱۳۹۶ محورهای موضوعی در مستند حسن روحانی

ردیف	عنوان	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	تعامل با جامعه‌ی دانشگاهی				
۲	محیط‌زیست				
۳	عوامل رشد اقتصادی				
۴	سیاست خارجی و مذاکرات هسته‌ای				
۵	وزرش قهرمانی				
۶	حقوق زنان				
۷	حقوق شهروندی اقوام				
۸	دفاع از حقوق ملی				
۹	توسعه زیرساخت‌های نفتی				
۱۰	فضای مجازی و زیرساخت‌های ارتباطی				
۱۱	آموزش و پرورش				
۱۲	ترویج نقدپذیری در عرصه‌ی کلان حکومتی				
برآیند کلی	اغلب موضوعات مطرح‌شده در مستند موضوعاتی اجتماعی می‌باشد				

جدول رمزگان میزاسن سکانس‌های موضوعی مستند حجت‌الاسلام روحانی	
رمز	معانی / تأثیرها
الف) صحنه‌پردازی	مراسم روز دانشجو، مشکلات زیست‌محیطی مردم خوزستان، خشک‌سالی دریاچه‌ی ارومیه، جلسات تیم مذاکره‌کننده‌ی هسته‌ای با اعضای ۵+۱، ورزشکاران ایرانی در بازی‌های المپیک، حضور فعال زنان در عرصه‌های ورزشی و شغلی، حضور اقوام مختلف ایرانی در کنار یکدیگر، تصویر مقامات ایرانی در کنفرانس‌های بین‌المللی، تأسیسات نفتی، صفحات مجازی و شبکه‌های اجتماعی، دیدار رئیس‌جمهور با روستاییان، کلاس درس و حیاط مدرسه، روزنامه‌ها و پایگاه‌های خبری منتقد دولت
ب) وسایل صحنه	دانشجویان و فعالین تشکل‌های دانشجویی، وزیر اطلاعات، مردان و زنان ایرانی، وزیر امور خارجه و تیم مذاکره‌کننده‌ی هسته‌ای، سفرای کشورهای خارجی و اعضای ۵+۱، ورزشکاران ملی، قومیت‌های مختلف بختیاری و بلوچ، اجلاس روسای جمهور در سازمان ملل متحد، جاده‌ی مرزی منتهی به تأسیسات نفتی، شهرک تأسیسات نفتی، اینستاگرام روحانی و صفحه‌ی مجازی رقبا و منتقدین دولت، روستاهای ایران، دانش آموزان و کلاس درس، روزنامه کیهان، وطن امروز، جوان و خبرگزاری فارس، تسنیم، توئیتر حمید رسایی و صفحه اینستاگرام خبرگزاری رجاء
پ) رمزهای غیرکلامی	متانت در برابر انتقادپذیری، همراهی و همدلی مسئولین با مردم، حرکت کشور با اقتضانات روز دنیا، به‌کارگیری خبرگان سیاسی در دستگاه دیپلماسی، نجات کشور از بحران‌های بین‌المللی، اعوجاج فکری مردم در دوران تحریم‌ها، امید و شادمانی مردم، حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی، مخالف با خانه‌نشینی زنان، تقویت زبان‌های محلی و بومی، حمایت از حقوق اقلیت‌ها، جذب سرمایه خارجی برای افزایش تولید فرآورده‌های نفتی، برساخت تصویر بنیادگرایی از رقبا، سازمان‌دهی فرهنگ از طریق آموزش پرورش، انتقاد پذیر بودن دولت
ت) رمزهای لباس	به‌طورکلی لباس‌های متنوعی در این مستند استفاده‌شده است اما لباس‌های رسمی کت‌وشلوار، روحانیت و اقوام مختلف ایرانی بیشتر به چشم می‌خورد

جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند روحانی

ردیف	عنوان سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	تعامل با جامعه‌ی دانشگاهی	متوسط	هم سطح	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۲	محیط‌زیست	دور	هم سطح	باز عادی	نامقارن	عمق میدان کانونی	کم تضاد	سرد
۳	عوامل رشد اقتصادی	متوسط دور	سرازیر	عادی	نامقارن پویا	عمق میدان کانونی	کم تضاد	سرد
۴	سیاست خارجی و مذاکرات هسته‌ای	متوسط دور	هم سطح سوپریکتیو	عادی	نامقارن پویا	انتخابی	کم تضاد	سرد
۵	وزرش قهرمانی	دور	سرازیر	باز عادی	مقارن	انتخابی	پر تضاد	گرم سرد
۶	حقوق زنان	متوسط دور	سرازیر	باز عادی	نامقارن ایستا	عمق میدان کانونی	کم تضاد مایه روشن	گرم سرد
۷	حقوق شهروندی اقوام	متوسط	هم سطح و سرازیر	عادی	مقارن	انتخابی	مایه روشن کم تضاد	گرم سرد
۸	دفاع از حقوق ملی	دور متوسط	هم سطح سرازیر	تله فوتو عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه و سفید
۹	توسعه زیرساخت‌های نفتی	دور	زاویه نقطه دید	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد مایه روشن
۱۰	فضای مجازی و زیرساخت‌های ارتباطی	نزدیک	بالا تر از سطح دید عادی	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد گرم
۱۱	آموزش و پرورش	متوسط دور	هم سطح سرازیر	عادی	نامقارن	عمق میدان	کم تضاد	سرد گرم
۱۲	ترویج نقاب‌پذیری در عرصه‌ی کلان حکومتی	نزدیک	هم سطح	عادی	مقارن	عمق میدان	پر تضاد	گرم سرد
	برآیند کلی	دور	هم سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

تحلیل رمزگان فنی:

عادی و ترکیب‌بندی نامقارن در مستند تداعی روزمرگی و زندگی عادی را می‌کند. وضوح انتخابی نیز نشان‌دهنده‌ی معنی توجه به دال مشخص است و به مخاطب القا می‌کند که «به این نگاه کن»، رمزهای نورپردازی کم تضاد دارای معنی واقع‌گرایانه، مستند می‌باشد و رموز رنگ سرد نیز دارای معنی بدبینی، آرامش و عقل است.

از تحلیل و بررسی جدول رمزگان فنی مستند انتخاباتی حجت‌الاسلام حسن روحانی به این نتیجه رسیدیم اندازه نمای دور در این مستند دارای معنی زمینه، بافت و فاصله عمومی است همچنین زاویه دوربین نیز به شیوه‌ی هم‌سطح دید موضوع می‌باشد که دارای معنی برابری بوده. نوع عدسی

بحث و نتیجه گیری:

انتخابات ریاست جمهوری در ایران به عنوان مهم ترین رکن مردم سالاری به شمار می رود و در هر دوره انتخاباتی نیز افراد زیادی از احزاب و جریان های سیاسی شرکت می کنند، از همین رو نامزدهای انتخاباتی تلاش دارند تا از طریق انواع و اقسام ابزارهای تبلیغاتی در جهت بسط ایده و نظرات خود استفاده نمایند. یکی از مهم ترین ابزارهایی که نامزدها برای تبیین گفتمان انتخاباتی خود استفاده می کنند، فیلم های مستند انتخاباتی است تا از این رهگذر با افکار عمومی ارتباط برقرار کنند. فیلم های مستند انتخاباتی از جهت اینکه با استفاده از سناریوهای از پیش تعیین شده ساخته می شوند دارای دلالت های ضمنی بسیاری می باشند که شناخت و درک این سمبل ها می تواند بر فرایند انتخابات و جلب آرا عمومی تأثیرگذار باشد، لذا در این تحقیق نشانه شناسی فیلم های مستند انتخاباتی مورد توجه قرار گرفته است. نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان می دهد که عمده نشانه های بکار رفته در مستندهای انتخاباتی محمود احمدی نژاد و حسن روحانی به موضوعات و مسائل اجتماعی اختصاص یافته است که احمدی نژاد بیشتر تمرکز بر مفاهیم مرتبط با عدالت اجتماعی را مورد توجه قرار داده است و نشانه های به کار رفته در مستند انتخاباتی وی نیز موید آن است که احمدی نژاد ضمن آن که خود را نماد مبارزه با تفکر اشرافی گری و کاخ نشینی معرفی می کند تلاش دارد تا خود را صدا و نماینده ی مستضعفین و همه ی فرودستانی معرفی کند که در سال های پس از انقلاب و جنگ تحمیلی صدایی از آن ها در میان مسئولین شنیده نشده است و با شکل گیری اندیشه ی اشرافیت سالاری در بین مدیران جمهوری

اسلامی محکوم به فراموشی بوده اند به همین منظور از ادبیات انقلابی و مولفه های مرتبط با آن در گفتمان رسانه ای خود استفاده کرده است او برای اینکار با پیش کشیدن گزاره هایی همچون کار آمدی، مدیریت جهادی، جوانگرایی و... به دنبال تزریق روحیه بهبود خواهی در جامعه بوده است. در مقابل اما روحانی نیز ضمن برساخت تصویر خود در قامت منجی ایران از نشانه هایی در مستند انتخاباتی خود استفاده کرده است که حل مشکلات و مسائل کشور را در ارتباط با برقرار رابطه با مجامع بین الملل تبیین می کند. در واقع روحانی در مستند انتخاباتی خود به دنبال آن بوده است تا با استفاده از نشانه هایی که به تقابل گفتمانی و ایجاد دو قطبی سازی با دولت محمود احمدی نژاد دامن می زده بهره گیرد. مهم ترین چالش دولت احمدی نژاد به اذعان بسیاری از شخصیت های سیاسی روابط خارجه و نحوه ی تعامل وی با دنیا بوده است که تحریم های پی در پی و ایجاد بن بست اقتصادی در کشور ثمره ی آن اقدامات بوده است. بنابراین روحانی استفاده از مفاهیم و گزاره های شناختی را در دستور کار خود قرار داده که زمینه های ملموس آن در دولت گذشته و در بین مردم وجود داشته و مردم نیز با این موارد در این سال ها برخورد نزدیکی داشته اند. طرح این شعارها می توانست به جلب اعتماد عمومی و کسب آرای مردمی منجر شود او برای این کار نیاز داشت تا خود را به عنوان رئیس جمهور حامی حقوق همه ی ملت ایران معرفی کند که انتخاب وی به این سمت متضمن حفظ آزادی های اجتماعی، رعایت حقوق بانوان، تعامل سازنده با دنیا و مجامع جهانی و خروج کشور از انفعال و در نتیجه رشد اقتصادی می باشد.

پی نوشت ها

1. Political Semiotics of National Campaign Posters and Pictorial Representation: Thailand's 2011 General Elections.
2. A Semiotic and Discourse Analysis of Abdelfattah Al-Sisi's Egyptian Presidential Campaign.

منابع:

- آسابرگر، آرتور (۱۳۸۵)، نقد فرهنگی، ترجمه: مشیرزاده، حمیرا، تهران: انتشارات باز.
- استریتیناتی، دومینیک (۱۳۸۸)، مقدمه ای بر نظریه های فرهنگ عامه، ترجمه ثریا پاک نظر، گم نو، تهران.
- حسینی، سید بشیر؛ گاپله، محمد. (۱۳۹۹). مدیریت تصویر نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست
- جمهوری ایران در مستندهای تبلیغاتی شان (سال ۱۳۹۶)، فصلنامه رسانه های دیداری و شنیداری، دوره ۱۴، شماره ۳۵.
- حکیم آرا، محمد علی (۱۳۸۴). ارتباطات متقاعد گرانه و تبلیغ. تهران: صدرا.
- سلبی، کیت، کاودری، ران (۱۳۸۸)، راهنمای بررسی

- همشهری
- اسمیت، فیلیپ (۱۳۸۳)، درآمدی بر نظریه فرهنگی، ترجمه حسن پویان، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی با همکاری مرکز بین‌المللی گفت‌وگوی تمدن‌ها
  - سیدمن، استیون (۱۳۸۶)، کشاکش آرا در جامعه‌شناسی، ترجمه هادی جلیلی، تهران: نشر نی
  - میلنر، آندرو و جف براویت (۱۳۸۵)، درآمدی بر نظریه فرهنگی معاصر، ترجمه، جمال محمدی، تهران: انتشارات ققنوس
  - کریمی فیروزجایی، علی؛ اکبری، الهام (۱۳۹۵)، تحلیل داستان سارای از دیدگاه نشانه‌شناسی بارت، دو فصلنامه تخصصی مطالعات داستانی، سال چهارم، شماره دوم
  - حیدری، مرتضی (۱۳۹۵)، کاربرد آرای پیرس در مطالعه نشانه‌های الفبایی دیوان شاعران (مطالعه موردی: دیوان انوری)، مجله علم شعر پژوهی، (شماره ۲۸)
  - آلستون، ویلیام. پی (۱۳۸۱)، فلسفه زبان، احمد ایرانمنش و احمد رضا جلیلی، تهران: سهرودی، چاپ اول.
  - نجفی، زهره؛ میرباقری فرد، سید علی اصغر (۱۳۸۸)، بررسی الگوی نشانه‌شناختی پیرس در زبان عرفانی مولانا، مجله بوستان ادب، دوره اول، (شماره ۲).
  - تلویزیون، ترجمه: عامری، علی، تهران، انتشارات سروش.
  - سلطانی فر، محمد؛ مظفری، افسانه؛ هاشمی، شهناز؛ هداوندخانی، سمانه (۱۳۹۰)، بررسی شیوه‌های تبلیغات سیاسی در فضای مجازی از نظر دانشجویان ارتباطات، فصلنامه مطالعات رسانه‌ای، سال هفتم، شماره (۱۶).
  - سولیوان، تام، هارتلی، جان، ساندرز، دانی، فیسک جان (۱۳۸۵)، مفاهیم کلیدی ارتباطات، ترجمه میرحسن رئیس زاده، تهران: نشر فصل نو.
  - سهیلی، جمال الدین؛ نفیسه، مهاجر پور (۱۳۹۲)، نشانه‌شناسی فضای نمایش تعزیه، فصلنامه معماری و شهرسازی آرمان شهر، شماره ۱۵.
  - ضمیران، محمد (۱۳۸۲)، درآمدی بر نشانه‌شناسی هنر، نشر قصه، تهران.
  - فکوهی، ناصر (۱۳۸۳)، انسان‌شناسی شهری، نشر نی، تهران.
  - گیویان، عبدالله؛ توکلی، زهره (۱۳۹۰)، تصویر عراقی‌ها در سینمای دفاع مقدس، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره چهارم، شماره ۲
  - مهدی زاده، سید محمد (۱۳۸۹)، نظریه‌های رسانه: اندیشه‌های رایج و دیدگاه‌های انتقادی، تهران: نشر
- Publisher: Routledge; 2edition (November 9, 2010).
- Johansen, Jørgen Dines. (1993). Dialogic Semiosis, Bloomington & Indianapolis, Indiana University Press.
  - Rodriguez, Lulu & Dimitrova, Daniela V. (2011), "The levels of visual framing", Journal of visual Literacy, (30)1.
  - Silverman, D. (2001). Interpreting Qualitative Data: Methods for analyzing Talk, Text and Interaction. Sage Publication.
  - Brantner, Cornelia, Lobinger, Katharina & Wetzstein, Irmgard (2011), "Effects of visual framing on emotional responses and evaluations of news stories about the Gaza conflict 2009", Journalism & Mass Communication Quarterly, 88(3).
  - Eco, Umberto, (2005), *Function and Sign: the Semiotics of Architecture*, in Neil Leach (ed), *Rethinking Architecture: A Reader in Cultural Theory*, Taylor & Francis-Library.
  - Fiske, John (2010). "Television Culture", London